

Bank-, försäkrings- och kreditupplysningsfrågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlas 27 motionsyrkanden om bank-, försäkrings- och kreditupplysningsfrågor från den allmänna motionstiden hösten 2011. Yrkandena rör bl.a. frågor om lokala sparbanker, tillgången till banktjänster, affärs- och investmentbanker, fri flytträtt för försäkringssparande, kreditupplysningar och bluffakturor samt olika frågor kring inkasso.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden.

I betänkandet finns sex reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	5
Tillgång till banktjänster	5
Lokala sparbanker m.m.	7
Grön investeringsbank	9
Affärs- och investmentbanker	11
Företagskrediter	14
Fri flytträtt	16
Försäkringspremier och betalningsanmärkningar	19
Kreditupplysningar	20
Gallring av betalningsanmärkningar	23
Nivåer på räntor och avgifter vid indrivning m.m.	25
Förenkling av reglerna för viss dröjsmålsränta	28
Reservationer	30
1. Lokala sparbanker m.m., punkt 2 (V)	30
2. Affärs- och investmentbanker, punkt 4 (MP, V)	32
3. Fri flytträtt, punkt 6 (SD)	33
4. Försäkringspremier och betalningsanmärkningar, punkt 7 (S, V)	34
5. Kreditupplysningar, punkt 8 (SD)	35
6. Nivåer på räntor och avgifter vid indrivning m.m., punkt 10 (SD)	36
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	37
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011	37

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Tillgång till banktjänster

Riksdagen avslår motion

2011/12:Fi235 av Börje Vestlund (S).

2. Lokala sparbanker m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Fi207 av Ulla Andersson m.fl. (V) yrkandena 1–3,

2011/12:Fi264 av Peter Jeppsson m.fl. (S) och

2011/12:Fi309 av Per Åsling m.fl. (C).

Reservation 1 (V)

3. Grön investeringsbank

Riksdagen avslår motion

2011/12:Fi303 av Valter Mutt m.fl. (MP).

4. Affärs- och investmentbanker

Riksdagen avslår motion

2011/12:Fi234 av Valter Mutt och Annika Lillemets (båda MP).

Reservation 2 (MP, V)

5. Företagskrediter

Riksdagen avslår motion

2011/12:Fi260 av Anders Åkesson (C).

6. Fri flytträtt

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Fi277 av Otto von Arnold och Anders Sellström (båda KD),

2011/12:Fi283 av Karin Nilsson och Anders W Jonsson (båda C) och

2011/12:Sk424 av David Lång och Mikael Jansson (båda SD) yrkande 1.

Reservation 3 (SD)

7. Försäkringspremier och betalningsanmärkningar

Riksdagen avslår motion

2011/12:Fi239 av Hans Hoff (S).

Reservation 4 (S, V)

8. Kreditupplysningar

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Fi204 av Jan Ertsborn och Anita Brodén (båda FP),

2011/12:Fi217 av Lena Asplund (M),

2011/12:Fi245 av Lars-Axel Nordell (KD),

2011/12:Fi247 av Saila Quicklund och Eva Lohman (båda M),
2011/12:Fi257 av Lars Hjalmered och Hans Rothenberg (båda M),
2011/12:Fi259 av Anders Åkesson (C),
2011/12:Fi262 av Jan Ericson (M) och
2011/12:Fi288 av Krister Hammarbergh (M).

Reservation 5 (SD)

9. Gallring av betalningsanmärkningar

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:C275 av Annelie Enochson och Yvonne Andersson (båda KD) yrkande 2 och

2011/12:C369 av Fredrik Lundh Sammeli (S) yrkande 3.

10. Nivåer på räntor och avgifter vid indrivning m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Fi263 av Catharina Bråkenhielm (S),

2011/12:Fi301 av Johnny Skalin (SD) och

2011/12:C275 av Annelie Enochson och Yvonne Andersson (båda KD) yrkande 3.

Reservation 6 (SD)

11. Förenkling av reglerna för viss dröjsmålsränta

Riksdagen avslår motion

2011/12:Fi214 av Jan Ertsborn (FP).

Stockholm den 7 juni 2012

På finansutskottets vägnar

Anna Kinberg Batra

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Kinberg Batra (M), Fredrik Olovsson (S), Pia Nilsson (S), Göran Pettersson (M), Jörgen Hellman (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Carl B Hamilton (FP), Per Åsling (C), Marie Nordén (S), Staffan Anger (M), Per Bolund (MP), Anders Sellström (KD), Erik Almqvist (SD), Ulla Andersson (V), Jörgen Andersson (M), Sven-Erik Bucht (S) och Maria Stenberg (S).

Utskottets överväganden

Tillgång till banktjänster

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om tillgång till banktjänster. Utskottet avstyrker motionen med hänvisning till en nyligen genomförd översyn av lagstiftningen som gjorts med anledning av ett initiativ på EU-nivå. Utskottet utgår dock från att regeringen följer utvecklingen på området och återkommer i frågan om och när ett sådant behov skulle uppstå.

Motionen

I *motion 2011/12:Fi235* av Börje Vestlund (S) anför motionären att banktjänster är en service för människorna i samhället och att alla därför måste få tillgång till dem, oberoende av i vilken livssituation man befinner sig. Alla bör få rätt till ett bankkonto för insättning, uttag och betalning, vilket inte är fallet i dag. Detta drabbar redan utsatta personer, exempelvis flyktingar utan svenskt personnummer, hemlösa som inte kan redovisa en fast adress och personer som gjort personlig konkurs eller som har betalningsanmärkningar. Tidigare fungerade Svensk Kassaservice som en plats för betalningar för denna grupp. Staten ansvarar dock inte längre för kassatjänster över hela landet, utan bara för de orter och den landsbygd där behovet av kassatjänster inte kan tillgodoses på annat sätt. Det är därför enligt motionären banklagstiftningen som får användas för att tillgodose att alla får tillgång till ett bankkonto och grundläggande betaltjänster i övriga delar av landet.

Gällande rätt m.m.

Enligt 11 b § lagen (1995:1571) om insättningsgaranti är institut som tillhandahåller kontoformer som omfattas av insättningsgarantin skyldiga att ta emot insättningar av var och en, om det inte finns särskilda skäl emot det. I lagens förarbeten (prop. 2002/03:139 s. 261 f.) uttalade regeringen att möjligheten att få tillgång till en säker sparform i princip bör stå öppen för alla. Skyldigheten att tillhandahålla konton är dock inte absolut, utan institutet kan neka tillgång om det finns sakliga skäl. Sakliga skäl kan vara t.ex. misstanke om penningtvätt, oförmåga att styrka sin identitet eller att kunden tidigare varit ohederlig mot institutet. Regeringen ansåg att även om det fanns ett formellt krav skulle en bank som verkar på en marknad med fri prissättning alltid kunna prissätta sig ur en marknad, varför det var svårt att se nyttan med en tvingande bestämmelse. I förarbetena

behandlades även frågan om bankerna skulle åläggas att tillhandahålla betaltjänster. Regeringen bedömde då att det inte fanns behov av att ålägga instituten en sådan skyldighet.

En bank måste bl.a. i samband med öppnande av ett bankkonto enligt 2 kap. 2 § lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism vidta grundläggande åtgärder för att uppnå kundkännedom. Detta innebär att kontrollera kundens identitet genom identitetshandling, registerutdrag eller på något annat tillförlitligt sätt (2 kap. 3 § samma lag). Något krav på att kunden ska ha ett svenskt personnummer finns således inte, men denne måste kunna styrka sin identitet.

I Finansinspektionens Allmänna råd om inlåningskonto och tillhörande banktjänster (FFFS 2001:8) lämnas exempel på vad särskilda skäl att neka någon bankkonto kan vara. Det kan exempelvis vara lagliga hinder, tidigare misskötsel eller ohederlighet gentemot banken. Vidare uttalas att enbart den omständigheten att en kund har fått en s.k. betalningsanmärkning inte bör utgöra tillräcklig grund för banken att neka kunden inlåningskonto (2 §). Av 3 § i de allmänna råden framgår vidare att en kontohavare för att på ett effektivt sätt kunna sköta uttag av kontanter, överföringar och betalningar bör ges möjlighet att koppla tilläggstjänster till ett inlåningskonto, om det inte finns skäl mot detta.

Tidigare behandling

Finansutskottet behandlade senast i betänkande 2010/11:FiU31 en likalydande motion. Utskottet erinrade då om att banker som huvudregel omfattas av den s.k. kontraheringsplikten enligt 11 b § lagen om insättningsgaranti och att bankerna därmed är skyldiga att ta emot insättningar av var och en, om det inte finns särskilda skäl emot det. Vidare noterade utskottet att Finansinspektionen hade för avsikt att se över de allmänna råd som handlar om inlåningspolicy och tillgång till tilläggstjänster. Med beaktande av det arbete Finansinspektionen avsåg att göra fann utskottet inte skäl att föreslå lagändringar på området. Utskottet utgick dock från att regeringen följde utvecklingen på området och återkom med förslag på förändringar om och när ett sådant behov förelåg. Utskottet avstyrkte därmed den aktuella motionen.

Kompletterande upplysningar

I juni 2011 antogs Europeiska kommissionens rekommendation (2011/442/EU) av den 18 juli 2011 om tillgång till ett grundläggande betalkonto. Vid kontakt med Regeringskansliet (Finansdepartementet) har framkommit att en översyn har gjorts av den svenska lagstiftningen med anledning av rekommendationen. Både Finansinspektionen och intresseorganisationer för branschen, exempelvis Bankföreningen, har involverats i arbetet. Översy-

nen har medfört följande slutsatser. Lagstiftningen uppfyller i stort rekommendationens krav, och det stora flertalet innevånare har i dag tillgång till ett s.k. basbetalkonto.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller vad som sagts i samband med tidigare behandling av motsvarande motionsyrkande (senast i bet. 2010/11:FiU31) om den s.k. kontraheringsplikten och den skyldighet att ta emot insättningar från i princip var och en som denna medför. Utskottet välkomnar därtill att frågan uppmärksammas på EU-nivå och utgår från att regeringen även fortsättningsvis kommer att följa utvecklingen på området och återkomma med förslag till förändringar om och när ett sådant behov uppstår. Något initiativ från utskottet i enlighet med motionsyrkandet är således inte nödvändigt, varför motion 2011/12:Fi235 (S) avstyrks.

Lokala sparbanker m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår tre motioner om de lokala sparbankerna. Utskottet avstyrker motionerna med hänvisning till den konkurrensneutralitet som bör råda kring startandet och drivandet av bankverksamhet samt till den utredning om egenkapitalbevis som pågår inom Regeringskansliet (Finansdepartementet).

Jämför reservation 1 (V).

Motionerna

I *motion 2011/12:Fi207* av Ulla Andersson m.fl. (V) yrkandena 1–3 anför motionärerna att det är viktigt att öka konkurrensen på bankmarknaden. De lokala sparbankerna utgör en viktig resurs för den regionala utvecklingen. Deras förankring i lokalsamhället gör att sparbankerna har goda kunskaper om det samhälle och de företag och människor som bor och verkar där.

Motionärerna föreslår att Sverige inför s.k. egenkapitalbevis, vilka har vissa likheter med aktier. Tanken med egenkapitalbevis är att bevisens kapitalandel läggs under samma regelverk som institutionens övriga kapital så att utdelningar, gåvor till allmännyttiga ändamål och avsättningar till sparbankens fond styrs av ett och samma regelverk. Ägare av egenkapitalbevis kan inte, till skillnad från vad som gäller för aktieägare i bankaktiebolag, få en beslutande majoritet i banken. Motionärerna föreslår också att regeringen ska återkomma med förslag till finansiering av startkapital för bil-

dande av nya sparbanker och att banklagstiftningen ses över eftersom den, som den ser ut i dagsläget, utgör ett hinder för att sparbanksrörelsen ska kunna utvecklas.

I *motion 2011/12:Fi264* av Peter Jeppsson m.fl. (S) framförs liknande synpunkter i fråga om sparbankers möjlighet att ta in externt kapital och konkurrera med övriga banker.

Även i *motion 2011/12:Fi309* av Per Åsling m.fl. (C) framförs förslag om införande av en rätt för sparbanker att utfärda sparbanksaktier, vilka motsvarar egenkapitalsbevis, i syfte att möjliggöra för dessa banker att ta in externt kapital och därigenom förbättra konkurrensen på den svenska bankmarknaden.

Gällande rätt

Förutsättningarna för att driva bank- eller finansieringsrörelse framgår bl.a. av lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och förordningen (2004:329) om bank- och finansieringsrörelse. Dessa bestämmelser grundar sig bl.a. på Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/48/EG av den 14 juni 2006 om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/49/EG av den 14 juni 2006 om kapitalkrav för värdepappersbolag och kreditinstitut. För sparbanker finns även regler i sparbankslagen (1987:619).

Tidigare behandling

Finansutskottet behandlade senast i betänkande 2010/11:FiU31 motionsyrkanden liknande dem i *motion 2011/12:Fi207*. I samband med den behandlingen framkom att ett arbete med att utreda egenkapitalbevis pågick inom Regeringskansliet (Finansdepartementet). Finansdepartementet uppgav då att en promemoria väntades bli färdig i början av 2011.

Utskottet uttalade vid detta tillfälle att sparbankerna fyller en viktig funktion på den svenska bankmarknaden och att det är positivt om det startas fler sparbanker. Den svenska bankmarknaden, som i övrigt består av ett fåtal aktörer, kan främjas av ökad mångfald och konkurrens. Utgångspunkten måste dock, enligt utskottet, vara att konkurrensneutrala förutsättningar ska gälla för att starta och driva bankverksamhet. När det gällde frågan om egenkapitalsbevis erinrade utskottet om att det fanns en möjlighet för banker att förstärka det supplementära kapitalet genom att ta upp s.k. förlagslån. Utskottet såg med tillförsikt fram emot den utredning som pågick inom Regeringskansliet och som behandlade hur ett system med egenkapitalbevis eventuellt skulle kunna fungera på den svenska marknaden. Med detta avstyrktes motionen.

Kompletterande upplysningar

Vid kontakt med Regeringskansliet (Finansdepartementet) har det framkommit att direktiven 2006/48/EG om rätten att starta och driva kreditinstitut respektive 2006/49/EG om kapitalkrav för värdepappersbolag och kreditinstitut, vilka ligger till grund för de svenska reglerna kring bank- och finansieringsrörelser, är under omarbetning. Förändringarna kommer bl.a. att innebära skärpta kapitaltäckningskrav på banker.

När det gäller egenkapitalbevis besvarade finansmarknadsminister Peter Norman den 16 maj 2012 en fråga (2011/12:579) från Ulla Andersson (V) om detta. I svaret uppgav finansmarknadsministern att det sedan en tid tillbaka pågår ett utrednings- och analysarbete inom Regeringskansliet (Finansdepartementet), men att frågan om hur egenkapitalbevis kan inordnas i det befintliga regelverket är komplex och att det därför kommer att krävas mer tid för att analysera den.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har i samband med tidigare behandling av motsvarande motionsyrkanden (senast i bet. 2010/11:FiU31) framhållit den roll sparbankerna kan fylla för att bidra till ökad mångfald och konkurrens på den svenska bankmarknaden. Samtidigt påpekade utskottet att utgångspunkten måste vara konkurrensneutralitet kring förutsättningarna för att starta och driva bankverksamhet. Utskottet står fast vid detta ställningstagande.

Finansmarknadsministern uppgav i maj 2012 att det pågår ett utrednings- och analysarbete avseende egenkapitalbevis inom Regeringskansliet, men att frågan är komplex och därför kräver mer tid. I samband med utskottets senaste behandling av motsvarande motionsyrkanden (bet. 2010/11:FiU31) hänvisade Regeringskansliet till detta utrednings- och analysarbete och uppgav att detta skulle vara färdigt i början av 2011. Utskottet, som inte vill föregripa denna utredning, vill ändå framhålla vikten av att regeringen så snart som möjligt presenterar ett resultat av utredningen.

Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motionerna 2011/12:Fi207 (V) yrkandena 1–3, 2011/12:Fi264 (S) och 2011/12:Fi309 (C).

Grön investeringsbank

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om ett statligt initiativ till bildande av en s.k. grön investeringsbank. Utskottet avstyrker motionen med hänvisning till att statens roll i förhållande till den finansiella strukturen främst bör vara att reglera och utöva tillsyn.

Motionen

I *motion 2011/12:Fi303* av Valter Mutt m.fl. (MP) anføres att tillgången till statligt och privat riskkapital är god i Sverige. Men i relation till flera andra jämförbara länder är mindre kapital fördelat till de allra tidigaste utvecklingsfaserna. Dessa tidiga skeden präglas ofta av osäkerhet, värderings- och informationsproblem samt långa ledtider till finansiell bärighet. Det gör att marknaden ofta inte ensam kan eller vågar gå in med kapital, något som riskerar att ha en negativ inverkan på Sveriges tillväxt och konkurrenskraft. Här har statliga finansieringsinsatser en viktig marknadskompletterande roll att fylla. Flera andra länder satsar stora summor offentligt kapital på utveckling av grön energi. Inrättandet av en väl kapitaliserad grön investeringsbank i Sverige skulle kunna främja innovationer och samtidigt ge upphov till ett flertal nya företag inom klimatsektorn, anser motionärerna. Motionärerna föreslår därför att det utreds hur en grön investeringsbank ska kunna etableras i Sverige.

Tidigare behandling

Finansutskottet har tidigare, i samband med behandlingen av frågan om bildandet av en statlig investeringsbank (senast i bet. 2009/10:FiU18), framhållit att statens viktigaste roll i förhållande till den finansiella infrastrukturen bör vara att reglera och utöva tillsyn.

Kompletterande upplysningar

I fråga om investeringsstöd till innovationer inom den gröna sektorn finns det i dag ett flertal olika statliga aktörer som kan bidra med sådant stöd, t.ex. Vinnova, länsstyrelserna och för större projekt även Nordiska investeringsbanken (NIB) och i viss mån även Europeiska investeringsbanken (EIB).

Utskottets ställningstagande

Tillgång till riskkapital är viktigt för att främja Sveriges tillväxt och konkurrenskraft. Det finns också olika möjligheter att genom statlig medverkan stödja bl.a. gröna innovationsprojekt. Utskottet anser dock, i enlighet med vad utskottet tidigare framhållit i liknande sammanhang (se bl.a. bet. 2009/10:FiU18), att statens viktigaste roll i förhållande till den finansiella infrastrukturen bör vara att reglera och utöva tillsyn över denna. Mot denna bakgrund avstyrks motion 2011/12:Fi303 (MP).

Affärs- och investmentbanker

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om en uppdelning av banker i traditionella affärsbanker och investeringsbanker. Utskottet framhåller vikten av att ha finansiell stabilitet och system som värnar denna. Vidare hänvisar utskottet till det omfattande arbete för att stärka stabiliteten i de finansiella systemen som pågår inom området både nationellt och internationellt.

Jämför reservation 2 (MP, V).

Motionen

I *motion 2011/12:Fi234* av Valter Mutts och Annika Lillemets (båda MP) anförs att den ursprungliga idén inom banksektorn var in- och utlåning men att det med tiden vid sidan av de traditionella affärsbankerna tillkommit investmentbanker som kommit att spela en allt större roll. Dessa banker fokuserar på handel med värdepapper och har påvisat stor kreativitet när det gäller olika finansiella innovationer. Det är enligt motionärerna svårt att bedöma dessa finansiella innovationers underliggande tillgångar och risker. Motionärerna föreslår därför att regeringen tillsätter en utredning med uppdraget att föreslå ny lagstiftning för den svenska banksektorn i syfte att separera affärsbanker från investmentbanker och begränsa den statliga bankgarantin till att endast omfatta affärsbankerna.

Gällande rätt m.m.

Rätt att bedriva bankverksamhet

Förutsättningarna för att driva bank- eller finansieringsrörelse framgår av bl.a. lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och förordningen (2004:329) om bank- och finansieringsrörelse. Beroende på vilket slags verksamhet institutet därutöver avser att ägna sig åt finns det ett flertal andra författningar som reglerar verksamheten, t.ex. lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. Dessa regelringar bygger i sin tur på direktiv och förordningar från EU, bl.a. Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/48/EG av den 14 juni 2006 om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/49/EG av den 14 juni 2006 om kapitalkrav för värdepappersföretag och kreditinstitut.

Statligt stöd

Lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut innehåller bestämmelser om stöd till kreditinstitut, inlösen av aktier i sådana institut och en särskild fond för stabiliteten på kreditmarknaden, kallad Stabilitetsfonden.

Enligt 1 kap. 2 § får statligt stöd lämnas till kreditinstitut m.fl. som ett led i en rekonstruktion, om det behövs för att motverka en risk för allvarlig störning av det finansiella systemet i Sverige.

Stabilitetsfonden

Riksdagen beslutade 2008 att bygga upp en stabilitetsfond som ska finansiera statens åtgärder för att stödja det finansiella systemet. Banker och andra kreditinstitut ska betala en årlig stabilitetsavgift. Finansutskottet angav i sitt betänkande (bet. 2009/10:FiU7) avseende frågan om även små icke systemviktiga institut skulle betala stabilitetsavgift till fonden att ett stabilt finansiellt system är till fördel för alla aktörer på marknaden, t.ex. genom att samtliga kreditinstituts finansieringsmöjligheter förbättras. Det var därför enligt utskottet rimligt att samtliga kreditinstitut och företag som omfattas av den s.k. stödlagen deltar i finansieringen av de olika stödåtgärderna genom att betala stabilitetsavgift.

Stabilitetsfondens medel får användas dels för att vidta stödåtgärder, dels för att finansiera de administrationskostnader som är förenade med stödåtgärderna. Eventuella infrianden av garantier eller annat stöd till kreditinstitut kommer att belasta fonden, medan återvinningar av eventuell stöd ska gå tillbaka till fonden. Genom att instituten själva finansierar fonden via avgifter skapas ett långsiktigt hållbart finansieringssystem som ligger utanför statsbudgeten. Även avgifter för utfärdade bankgarantier går till Stabilitetsfonden.

Den årliga stabilitetsavgiften är 0,036 procent av ett underlag som är baserat på institutets balansräkning. Stabilitetsavgiften är relaterad till institutens balansräkningar, utan riskdifferentiering. Regeringen angav i förarbetena till införandet av stabilitetsavgiften (prop. 2009/10:30 s. 11) att den skulle återkomma under 2011 med ett förslag på hur avgifterna till Stabilitetsfonden och insättningsgarantin kan slås ihop till en enda och riskdifferentierad avgift.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade ett liknande motionsyrkande senast i betänkande 2010/11:FiU31. Utskottet konstaterade att de finansiella marknaderna numera är integrerade inom EU och att det inom EU pågår ett omfattande arbete med att bl.a. förstärka och förtydliga reglerna om riskhantering, kapitaltäckning och finansiell tillsyn för att motverka att nya finansiella kriser uppstår i framtiden. Med anledning av detta och att regeringen tillsatt en Finanskriskommitté menade utskottet att det inte var nödvändigt att ta några särskilda initiativ med anledning av motionen, varför denna avslogs.

Kompletterande upplysningar

Den av regeringen tillkallade Finanskriskommittén (Fi 2011:02) har fått i uppgift att göra en översyn av det svenska regelverket för hantering av finansiella kriser. Det övergripande syftet med översynen är att säkerställa att regelverket är utformat så att olika slag av finansiella kriser i första hand kan mildras genom förebyggande åtgärder och i andra hand lösas på ett effektivt sätt, samtidigt som skattebetalarnas intressen värnas och allmänhetens förtroende för det finansiella systemets funktion säkerställs. Statens långsiktiga kostnader i samband med en finansiell kris ska minimeras, och staten ska så långt möjligt kompenseras för sina utgifter med anledning av krisen. Kommittén ska bl.a. utreda och föreslå en räntedifferentierad avgift för Stabilitetsfonden. Kommitténs arbete ska redovisas senast den 15 augusti 2012.

Vidare tillsatte regeringen under 2009 Finansmarknadskommittén (Fi 2009:03) för att främja en återkommande dialog mellan staten och finansbranschen. Under 2009–2012 ska kommittén fortlöpande bevaka den internationella utvecklingen och tillsammans med näringslivet diskutera hur förutsättningarna för den finansiella sektorn i Sverige kan förändras så att stabiliteten och effektiviteten kan förbättras. Syftet ska vara att bidra till en ur samhällets perspektiv välfungerande och effektiv finansiell sektor som inte leder till ett samhällsekonomiskt alltför stort risktagande.

Det pågår för närvarande ett arbete inom EU med att genomföra den globala överenskommelsen, de s.k. Basel III-reglerna, och med att harmonisera gällande kapitaltäckningsregler. Till grund för detta arbete ligger kommissionens förslag till ett direktiv och en förordning (se KOM(2011) 452 och KOM(2011) 453, 2010/11:FPM148 samt bet. 2011/12:FiU7 och bet. 2011/12:FiU29). Förslagen syftar bl.a. till att bidra till att stärka den finansiella stabiliteten. Förslagen berör utöver reglerna för kreditinstitut och värdepappersbolags kapitaltäckning även bl.a. skuldsättningsgrad och likviditet. Dessutom innehåller förslagen delar som är inriktade mot bolagsstyrningsfrågor och sanktioner. Förordningen och direktivet ska ersätta de två gällande direktiven, 2006/48/EG om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut respektive 2006/49/EG om kapitalkrav för värdepappersföretag och kreditinstitut. EU:s finansministrar enades den 15 maj 2012 om ett kompromissförslag om nya kapitaltäckningskrav för banker. Kompromissförslaget innebär bl.a. att Sverige på egen hand kan ställa striktare kapitalkrav på systemviktiga svenska banker. Beslutet innebär att förhandlingar kan inledas med Europaparlamentet om en slutgiltig överenskommelse. Målsättningen är att nå en överenskommelse med Europaparlamentet i juni i år.

Med anledning av det pågående arbetet inom EU gav regeringen i april 2012 en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag till hur bl.a. förslagen om ändrade kapitaltäckningsregler ska genomföras i Sverige (Fi 2012:05). Utredaren ska redovisa sina slutsatser senast den 1 oktober 2012.

Europeiska kommissionen lämnade i början av juni 2012 ett förslag till nytt ramverk för bankkrishantering. Syftet med förslaget är bl.a. att minska sannolikheten för att det uppstår finansiella kriser samt att värna skattebetalarnas intressen och minska det överdrivna risktagandet i finansiella institut. Detta ska uppnås genom bättre och förstärkt tillsyn, tidiga åtgärder riktade mot institut som har finansiella problem och ett trovärdigt regelverk för att rekonstruera och avveckla systemviktiga institut (se KOM(2010) 579, 2010/11:FPM32, bet. 2010/11:FiU27 och KOM(2012) 280).

Dessutom pågår det sedan sommaren 2010 förhandlingar om ett omarbetat insättningsgarantidirektiv (se KOM(2010) 368 och 2009/10:FPM121). Direktivförslaget är ett led i kommissionens arbete med att skapa ett stabila finansiellt system. Syftet med det nya direktivet är att genom ökad harmonisering skapa ett bättre konsumentskydd, genom riskdifferentierade avgifter påverka bankernas riskbeteenden och att stärka insättningsgarantisystemens finansiering.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att frågan om risktagande inom banksektorn och ansvaret för sådant risktagande är mycket aktuell och föremål för diskussioner och åtgärder från flera håll, både nationellt och internationellt. Utskottet noterar också att det pågår ett omfattande arbete på området inom såväl EU som Regeringskansliet. Det är ett arbete som syftar till att stärka stabiliteten på de finansiella marknaderna och tillsynen över dem. Gemensamt för dessa åtgärder, utöver att om möjligt förhindra nya kriser eller i varje fall dämpa effekterna av dem, är att värna skattebetalarnas intressen och minska överdrivet risktagande i de finansiella instituten. Sådana initiativ välkomnas av utskottet som inte nog kan understryka vikten av stabila finansiella system, något som vid en internationell utblick blir särskilt tydligt. Utskottet utgår från att regeringen fortsätter att följa utvecklingen och aktivt värna stabiliteten och skattebetalarnas intressen på området. Med detta avstyrks motion 2011/12:Fi234 (MP).

Företagskrediter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att göra risktagandet i företagande oberoende av var i landet företaget är lokaliserat. Utskottet avstyrker motionen bl.a. med hänvisning till de förändringar av skattereglerna för företagande som dels har genomförts under den innevarande mandatperioden, dels för närvarande utreds inom Regeringskansliet (Finansdepartementet).

Motionen

I *motion 2011/12:Fi260* av Anders Åkesson (C) framhålls att kreditinstituten agerar olika gentemot sina kunder beroende på var i landet den verksamhet som är i behov av kredit är belägen. Om man bedriver sin verksamhet i en stad eller tätortsnära kan man ofta låna med 90–100 procent av en fastighets värde som säkerhet. Är verksamheten däremot belägen på landsbygden får man normalt begränsa sin belåning till runt 25 procent av fastighetens värde. Denna värdering är i sig riktig och utgår från värdet av en tom lokal utan verksamhet med respektive läge. Bekymret för den som vill expandera sin verksamhet, om verksamheten är belägen på ett sådant ställe som medför att fastigheten har ett lågt belåningsvärde, blir då att man i jämförelse med om man haft en mera tätortsnära lokalisering i högre grad måste pantsätta annan egendom för att komma i åtnjutande av en kredit med i övrigt rimliga villkor. Detta i sin tur leder till att ett företag med kreditbehov förlagt till landsbygden i högre grad än andra får riskera t.ex. sina familjers fastigheter och annan belåningsvärd egendom. Behovet av initiativrika människor som omsätter idéer i företagsamhet är lika stort över hela landet. Enligt motionären finns det därför skäl att verka för att risktagandet i företagandet minskar i syfte att fler företagsidéer förverkligas. Motionären anser därför att lagstiftning och regelverk bör ses över i syfte att utjämna risktagandet i företagandet genom att låta de ur kreditvärderingssynpunkt sämre lokaliserade företagen kunna använda en upparbetad och obeskattad vinst i företaget som en del i sin investering.

Gällande rätt

Näringsidkare har möjlighet göra årliga avsättningar av verksamhetens överskott till bl.a. periodiseringsfonder. Sådana avsättningar behöver inte beskattas fullt ut förrän näringsidkaren väljer att återföra avsättningen till beskattning, vilket måste ske inom en sexårsperiod. Detta framgår av 30 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

Tidigare behandling

Finansutskottet behandlade en likalydande motion senast i betänkande 2009/10:FiU18. Utskottet noterade med hänvisning till skatteutskottets uttalande i betänkande 2009/10:SkU27 att den politik som bedrevs på skatteområdet syftade till att ge människor goda förutsättningar att starta och utveckla företag som kan bidra till en varaktigt hög sysselsättning i landet och därför tillgodosåg de önskemål motionärerna förde fram. Med detta avstyrktes motionen.

Kompletterande upplysningar

Skatteutskottet behandlade i betänkande 2011/12:SkU14 ett antal motioner från den allmänna motionstiden 2011 som bl.a. berörde allmänna frågor kring företagande och investeringar. Med hänvisning till de riktlinjer för skattepolitiken som riksdagen antog våren 2008 (prop. 2007/08:100, bet. 2007/08:FiU20, rskr. 2007/08:259) konstaterade utskottet ånyo att den politik som bedrevs på skatteområdet syftar till att ge människor goda förutsättningar att starta och utveckla företag som kan bidra till en varaktigt hög sysselsättning i landet. Därtill hänvisades till den översyn av företagsbeskattningen som den s.k. Företagsskattekommittén (Fi 2011:01) fått i uppdrag att göra. Syftet med utredningen är att utforma beskattningen så att företagande, investeringar och sysselsättning gynnas. Utredningen ska redovisa sina slutsatser senast den 1 november 2013.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att det redan i dag finns en möjlighet för alla näringsidkare att på skattemässigt förmånliga villkor använda en del av överskottet från näringsverksamheten till investeringar genom de s.k. periodiseringsfonderna. Utskottet vidhåller därtill vad det anfört i samband med tidigare behandling av motsvarande motionsyrkande (se bet. 2009/10:FiU18) och ser med intresse fram emot de förslag på området som Företagsskattekommittén kommer att presentera i sitt betänkande. Med detta avstyrks motion 2011/12:Fi260 (C).

Fri flytträtt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår tre motionsyrkanden om fri flytträtt för försäkringsparande. Utskottet avstyrker motionsyrkandena med hänvisning till att utskottet avvaktar resultatet av den utredning som ser över frågan.

Jämför reservation 3 (SD).

Motionerna

I *motion 2011/12:Fi283* av Karin Nilsson och Anders W Jonsson (båda C) framförs att införandet av flytträtt för nytt pensionssparande har förbättrat situationen för många sparare, men att detta inte är tillräckligt eftersom den stora merparten av pensionssparandet fortfarande är inlåst i äldre pensionsförsäkringar. En allmän flytträtt som även omfattar äldre sparande bör därför införas. Det saknas också fri flytträtt för tjänstepensioner vars avsättningar regleras genom kollektivavtal, vilket innebär att löntagarna förnekas

möjligheten att välja andra förvaltare än de som parterna valt ut. Vidare kan enligt motionärerna avgifterna för att flytta sitt sparande vara så höga att det försvårar för spararna att konsolidera sitt sparande.

Frågan om fri flytträtt behandlas även i *motion 2011/12:Fi277* av Otto von Arnold och Anders Sellström (båda KD). Motionärerna anser att sparare har en grundläggande rätt att kunna ”rösta med fötterna” och att, utan otillbörligt negativ inverkan av avgifter eller skatter, kunna byta förvaltare av sitt kapital om man är missnöjd med förvaltningen. Därför anser motionärerna att en fri flytträtt på samtliga spar- och försäkringsprodukter bör införas, dvs. även för sådant sparande som betalats in före den 1 januari 2006.

Också i *motion 2011/12:Sk424* av David Lång och Mikael Jansson (båda SD) yrkande 1 anføres att den begränsning av flytträtten som finns i dag till försäkringar som tecknats efter den 1 januari 2006 innebär att konkurrensen och effektiviteten hämmas, vilket kan skada såväl den enskilda försäkringstagarens intresse som branschens trovärdighet.

Gällande rätt m.m.

Genom en ändring i skattelagstiftningens regler om återköp är det sedan den 1 januari 2000 möjligt att utan skattekonsekvenser flytta värdet av en pensionsförsäkring till en annan försäkring meddelad av samma eller någon annan försäkringsgivare. Denna rätt till flytt är dock till sin karaktär frivillig i det avseendet att den förutsätter att parterna har avtalat om en sådan möjlighet. Den förutsätter även att den nya försäkringen uppfyller den skatterättsliga definitionen av pensionsförsäkring.

Den 1 januari 2006 infördes en civilrättslig reglering genom försäkringsavtalslagen (2005:104) som ger försäkringstagaren en ovillkorlig rätt att återköpa en individuell livförsäkring, om inte annat följer av försäkringens art eller av skattelagstiftningen. Hänvisningen till försäkringens art innebär att regeln är tillämplig på försäkringar med sparande i traditionell livförsäkring och fondförsäkring där det är säkert att försäkringsfall förr eller senare kommer att inträffa. Hänvisningen till skattelagstiftningen medför att endast en mycket begränsad del av pensionsförsäkringarna kan återköpas. I princip är det fråga om försäkringar med små återköpsvärden. Denna obligatoriska rätt till återköp av en individuell livförsäkring omfattar försäkringar tecknade den 1 januari 2006 och därefter. För att öka möjligheterna till flytt av en försäkring och för att säkerställa en god konkurrens på försäkringsmarknaden genomfördes ytterligare lagändringar 2007. Genom dessa utvidgades rätten till återköp till att även omfatta en rätt till överföring av hela försäkringens värde till en annan försäkring, förutsatt att en sådan rätt inte saknas enligt inkomstskattelagen (1999:1229). Dessa ändringar gäller endast försäkringar tecknade den 1 juli 2007 och därefter. Regeringen konstaterade i samband med förslaget till de senare ändringarna att effekten av den föreslagna regleringen skulle bli mer begrän-

sad när tillämpligheten inskränktes till avtal som tecknats efter det att lagstiftningen trätt i kraft (prop. 2006/07:26 s. 46 f.). Regeringen gjorde dock den sammantagna bedömningen att en retroaktiv tillämpning av de föreslagna reglerna inte var lämplig. Regeringen avslutade med att anföra att frågan är av den arten att den kunde behöva analyseras ytterligare innan slutlig ställning tas.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade senast i betänkande 2009/10:FiU18 liknande motionsyrkanden. Utskottet välkomnade det arbete som inlemts i Regeringskansliet med att se över möjligheten till obligatorisk flytträtt för pensionssparande. Utskottet fann mot bakgrund av detta att det inte var påkallat att ta särskilda initiativ till åtgärder som föregrep det pågående arbetet. Med detta avstyrktes motionerna.

Kompletterande upplysningar

Den av regeringen tillsatta Livförsäkringsutredningen (Fi 2010:03) har i uppdrag att analysera och lämna förslag kring frågor om flytträtt av försäkringssparande och vissa andra livförsäkringsfrågor med huvudsakligt syfte att stärka försäkringstagarnas intressen. Bland annat ska förslag till retroaktiv flytträtt lämnas, och de avgifter som är förenade med en flytt ska analyseras. Utredningen ska lämna sitt betänkande senast den 30 september 2012.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att den utredning som har i uppdrag att bl.a. se över reglerna kring flytträtt av försäkringssparande ska lämna sitt betänkande i september 2012. Som utskottet uttalade i samband med behandlingen av liknande motionsyrkanden i betänkande 2009/10:FiU18 har det inte för avsikt att ta några initiativ som föregriper detta arbete. Med detta avstyrks motionerna 2011/12:Fi283 (C), 2011/12:Fi277 (KD) och 2011/12:Sk424 (SD).

Försäkringspremier och betalningsanmärkningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om försäkringspremier och betalningsanmärkningar. Utskottet avstyrker motionen med motiveringen att frågan huruvida ytterligare åtgärder på detta område bör vidtas i första hand är en angelägenhet för de aktuella tillsynsmyndigheterna.

Jämför reservation 4 (S, V).

Motionen

I *motion 2011/12:Fi239* av Hans Hoff (S) föreslås en översyn av tillämpningen av reglerna om betalningsanmärkningar så att människor inte drabbas felaktigt, t.ex. genom att få högre premier för lägenhets- eller villaförsäkringar. Risken för försäkringsfall ökar enligt motionären inte för att man kommit efter med räkningar för t.ex. hemtjänst.

Gällande rätt m.m.

I 5 kap. 12–13 §§ försäkringsrörelselagen (2010:2043) finns regler för hur försäkringsbolag får beräkna försäkringspremier. Premier för liv- och skadeförsäkringar som meddelas för längre tid än tio år ska bestämmas utifrån antaganden om dödlighet och andra riskmått, räntesats samt driftskostnader som var för sig är betryggande, medan premier för tjänstepensionsförsäkringar ska sättas utifrån samma antaganden gjorda på ett aktsamt sätt.

Försäkringsrörelselagstiftningen ändrades 1999, då bl.a. det s.k. skälighetskravet för premier togs bort. Skälighetskravet ansågs bl.a. innebära att premien skulle vara rimlig i förhållande till risken (prop. 1998/99:87 s. 157). I samband med att skälighetskravet togs bort anförde regeringen att principen varit vag och svårtillämpad. Fördelaktiga villkor för försäkringstagarna bör i stället åstadkommas genom regler som ger utrymme för en sund konkurrens mellan försäkringsbolagen och regler som säkerställer en bättre genomlysning av bolagens kostnader och förmåner (prop. 1998/99:87 s. 165). Finansutskottet tillstyrkte regeringens förslag (bet. 1998/99:FiU28). Den nya försäkringsrörelselagen, som trädde i kraft den 1 april 2011, innebär inte någon ändring i sak i denna del.

Vidare är försäkringsverksamhet tillståndspliktig (2 kap. 1 § försäkringsrörelselagen), och försäkringsföretag står under Finansinspektionens tillsyn (14 kap. 2 § försäkringsrörelselagen). I tillsynen ingår bl.a. att kontrollera att försäkringsföretagen följer gällande regelverk.

Även Konsumentverket bevakar försäkringsföretagen inom ramen för sitt uppdrag enligt förordningen (2009:607) med instruktion för Konsumentverket.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade senast i betänkande 2010/11:FiU31 en likalydande motion. Utskottet konstaterade att olika försäkringsbolag tillämpar olika kriterier för att närmare fastställa försäkringspremiens storlek. Detta förfarings-sätt är enligt såväl Konsumentombudsmannens som Finansinspektionens bedömning förenligt med gällande lagstiftning. Den nuvarande lagstiftningen syftar till att åstadkomma en sund konkurrens mellan försäkringsbolagen, och den enskilde försäkringstagaren har möjlighet att välja mellan ett relativt stort antal försäkringsbolag, som tillämpar olika principer vid fastställande av försäkringspremier. Utskottet ville samtidigt understryka vikten av att försäkringsbolagen tillhandahåller tydlig information om sina premier och hur dessa fastställs, för att ge försäkringstagarna möjlighet att välja den försäkring som bäst passar dem. I övrigt ansåg utskottet att frågan om huruvida några ytterligare åtgärder borde övervägas i första hand var en angelägenhet för de myndigheter som utövar tillsyn på detta område. Några initiativ från utskottets sida framstod inte som motiverade, varför motionen avstyrktes.

Utskottets ställningstagande

Utskottet framhöll i samband med att ett motsvarande motionsyrkande behandlades i betänkande 2010/11:FiU31 vikten av att försäkringsbolagen tillhandahåller tydlig information om sina premier och hur dessa fastställs, för att ge försäkringstagarna möjlighet att välja den försäkring som bäst passar dem. Därtill ansåg utskottet att frågan om huruvida några ytterligare åtgärder borde övervägas i första hand var en angelägenhet för de myndigheter som utövar tillsyn på detta område. Utskottet vidhåller dessa ståndpunkter och avstyrker motion 2011/12:Fi239 (S).

Kreditupplysningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår åtta motionsyrkanden om att utöka sekretessskyddet för näringsidkare till att även omfatta uppgifter om betalningsförelägganden. Utskottet avstyrker motionsyrkandena mot bakgrund av dels de lagstiftningsåtgärder som har vidtagits, dels de åtgärder regeringen avser att vidta inom ramen för det större arbetet med att förhindra s.k. bluffakturor. Utskottet utgår dock från att regeringen noga följer utvecklingen på området och återkommer med förslag om förändringar om och när ett sådant behov uppkommer.

Jämför reservation 5 (SD).

Motionerna

I *motion 2011/12:Fi204* av Jan Ertsborn och Anita Brodén (båda FP) anför motionärerna att det i dag är tillåtet att lämna upplysningar om näringsidkares betalningsförsummelse redan när en ansökan om betalningsföreläggande eller stämningsansökan ges in till Kronofogdemyndigheten respektive en domstol. Sådana upplysningar lämnas också regelmässigt ut till den som så begär. För fysiska personer som inte är näringsidkare får kreditupplysningar bara innehålla betalningsförsummelser som har slagits fast genom en domstols eller annan myndighets avgörande. Enligt motionärerna finns det inga bärande skäl till att behandla näringsidkare på något annat sätt än fysiska personer som inte driver näringsverksamhet. På samma sätt som för den som inte är näringsidkare kan en näringsidkare ha goda skäl att inte betala en påstådd skuld. Det kan t.ex. pågå en tvist om huruvida skulden är riktig eller inte, eller finnas en kvittningsskylld motfordran. Problemet med bluffakturor ökar för varje år, och det finns anledning att anta att näringsidkare går med på att betala oriktiga fakturabelopp för att inte riskera att drabbas av de betydande problem som uppstår med en registrerad betalningsanmärkning. Det måste anses ovärdigt ett rättssamhälle att medverka till att sprida uppgifter om obetalda skulder till dess att betalningsskyldigheten har fastställts av en domstol eller Kronofogdemyndigheten. Motionärerna föreslår därför att kreditupplysningslagen ändras.

Motsvarande yrkande återfinns i *motionerna 2011/12:Fi217* av Lena Asplund (M), *2011/12:Fi245* av Lars-Axel Nordell (KD), *2011/12:Fi247* av Saila Quicklund och Eva Lohman (båda M), *2011/12:Fi257* av Lars Hjälmered och Hans Rothenburg (båda M), *2011/12:Fi259* av Anders Åkesson (C), *2011/12:Fi262* av Jan Ericson (M) och *2011/12:Fi288* av Krister Hammarbergh (M).

Gällande rätt

I 7 § kreditupplysningslagen (1973:1173) anges att kreditupplysningar om fysiska personer som inte är näringsidkare inte får innehålla uppgifter om andra betalningsförsummelser än sådana som har slagits fast genom en domstols eller en annan myndighets avgörande eller åtgärd, eller har lett till inledande av skuldsanering eller till betalningsinställelse, konkursansökan eller ackord.

Enligt 34 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) gäller sekretess som huvudregel hos Kronofogdemyndigheten när det gäller verksamhet som avser utsökning och indrivning. Verksamhet som avser betalningsföreläggande omfattas däremot inte.

Tidigare behandling

Utskottet har behandlat likalydande motioner, senast i betänkande 2010/11: FiU31. Utskottet uttryckte förståelse för de problem som kan uppstå för näringsidkare som utsätts för bluffakturor. Av rädsla för att få betalningsanmärkningar registrerade kan näringsidkare gå med på att betala fakturor som egentligen inte borde ha betalats. Den ändring i 3 kap. 3 a § lagen (2001:184) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet som trädde i kraft den 1 juni 2008 kunde enligt utskottet delvis förbättra situationen för näringsidkare på den här punkten. Enligt lagen är Kronofogdemyndigheten, på begäran av den registrerade, skyldig att rätta, blockera eller utplåna missvisande uppgifter i sina register, bl.a. i myndighetens betalningsföreläggande- och handräkningsdatabas. Om den missvisande uppgiften redan har lämnats ut till tredje man ska Kronofogdemyndigheten dessutom, som huvudregel, underrätta denne om att myndigheten har rättat, blockerat eller utplånat uppgiften i sitt register. Blockering kommer att vara den huvudsakliga rättelsemetoden. I förarbetena (prop. 2007/08: 116 s. 24) till lagen tog regeringen även upp frågan om sekretess för vissa uppgifter i Kronofogdemyndighetens betalningsföreläggande- och handräkningsdatabas. Regeringen framhöll där att denna fråga kräver ingående överväganden för att man ska uppnå syftet på ett väl avvägt sätt, och att man bedömde att det då inte var aktuellt att föreslå åtgärder på den punkten. Utskottet påminde också om den ytterligare åtgärd som hade vidtagits för att förbättra situationen för näringsidkare genom den ändring i kreditupplysningslagen som trädde i kraft 2010. All kreditupplysning som lämnas via nätet ska numera följa kreditupplysningslagens regler. Tidigare fanns en lucka i lagstiftningen som gjorde det möjligt att lämna ut kredituppgifter på nätet utan att reglerna i kreditupplysningslagen behövde följas. Lagändringen innebär att det ska finnas ett legitimt behov av att få ut uppgiften och att en s.k.omfrågekopia ska lämnas till den som det frågas om. Denne kan begära att uppgifter som är felaktiga rättas. Utskottet utgick vidare från att regeringen noga följde utvecklingen på området och återkom med förslag om förändringar om och när ny information framkom som gav anledning till omprövning. Mot denna bakgrund ansåg utskottet att något initiativ från utskottets sida inte föreföll behövas.

Kompletterande upplysningar

Civilutskottet behandlade i betänkande 2011/12:CU15 ett antal motioner som rörde bluffakturor. Utskottet redogjorde därvid bl.a. för den frivilliga överenskommelse som sedan det fjärde kvartalet 2011 finns inom hela kreditupplysningsbranschen. Enligt överenskommelsen ska samma princip som framgår av 7 § kreditupplysningslagen avseende fysiska personer som inte är näringsidkare också tillämpas på juridiska personer om det företag som har ställt ut fakturan finns på Svensk Handels varningslista. Vidare

konstateras att det pågår ett omfattande arbete inom såväl Regeringskansliet och relevanta myndigheter som branschen i syfte att komma till rätta med problemet med bluffakturor.

Utskottets ställningstagande

Frågan har tidigare behandlats utförligt av utskottet i betänkande 2010/11:FiU31. Utskottet vidhåller vad som då anfördes. Utskottet välkomnar samtidigt det arbete som har påbörjats, både inom Regeringskansliet och inom branschen, som syftar till att komma till rätta med problemet med bluffakturor. Utskottet ser också mycket positivt på den överenskommelse som har gjorts inom kreditupplysningsbranschen i fråga om fakturor från sådana företag som återfinns på Svensk Handels varningslista. Utskottet utgår dock från att regeringen även fortsättningsvis följer utvecklingen på bred front och återkommer med förslag till förändringar om och när ett sådant behov uppstår. Med detta avstyrks motionerna 2011/12:Fi204 (FP), 2011/12:Fi217 (M), 2011/12:Fi245 (KD), 2011/12:Fi247 (M), 2011/12:Fi257 (M), 2011/12:Fi259 (C), 2011/12:Fi262 (M) och 2011/12:Fi288 (M).

Gallring av betalningsanmärkningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsyrkanden om att dels korta gallringstiden för betalningsanmärkningar, dels införa en undre beloppsgräns för betalningsanmärkningar. Utskottet avstyrker motionsyrkandena bl.a. med hänvisning till pågående arbeten på området inom Regeringskansliet.

Motionerna

I *motion 2011/12:C275* av Annelie Enochson och Yvonne Andersson (båda KD) yrkande 2 anföras att reglerna i kreditupplysningslagen bör ändras när det gäller tidpunkten för när en uppgift om betalningsanmärkning senast ska gallras. I dag ligger anmärkningen kvar i tre år för privatpersoner. Tiden bör enligt motionärerna förkortas väsentligt så att den som vill göra rätt för sig ska ha en morot för sin ansträngning. Det behövs dessutom en beloppsgräns för hur små skulder som ska få utgöra underlag för en kreditanmärkning. Ett flexiblere system för betalningsanmärkningar skulle enligt motionärerna verka stimulerande för de skuldsatta och inte uppfattas som det hot det gör i dag.

Också i *motion 2011/12:C369* av Fredrik Lundh Sammeli (S) yrkande 3 föreslås en förändring av reglerna kring gallring av uppgifter om betalningsanmärkning. Att en betalningsanmärkning finns kvar under tre år efter det att en skuld är betald innebär enligt motionären att det kan vara svårt för

en skuldsatt att få till stånd ett vanligt liv. Den som efter skuldsanering har lyckats betala av sina skulder har under lång period klarat sin ekonomi och skulle vara betjänt av att betalningsanmärkningarna tas bort när skulden är betald.

Gällande rätt

Enligt 8 § kreditupplysningslagen (1973:1173) ska en uppgift om en fysisk person som inte är näringsidkare gallras senast tre år efter den dag då den omständighet inträffade eller det förhållande upphörde som uppgiften avser. I fråga om uppgift om skuldsanering är tiden fem år.

Tidigare behandling

Finansutskottet har behandlat ett likalydande motionsyrkande som i motion 2011/12:C275, senast i betänkande 2010/11:FiU31. Utskottet förutsatte att regeringen noga följde utvecklingen på området och tog initiativ till att utreda behovet av ändringar i regelverket på detta område om och när detta bedömdes som nödvändigt. Utskottet avstyrkte med detta motionen. När det gällde frågan om mindre betalningsförsummelser hänvisade utskottet till sitt tidigare uttalande i betänkande 2009/10:FiU32, där utskottet anförde att införandet en beloppsgräns skulle kunna motverka möjligheterna för kreditgivare att göra korrekta kreditbedömningar för att på så sätt minska skuldsättningsproblemen.

Kompletterande upplysningar

Regeringen har tillsatt två utredningar på området. En utredare ska lämna förslag till bättre möjligheter till skuldsanering och även se över avbetalningsplanens längd (dir. 2012:30), och en utredare ska ta fram en åtgärdsinriktad strategi för att motverka överskuldsättning (dir. 2012:31). I det senare uppdraget ingår utöver att ta fram en åtgärdsstrategi att analysera de problem skuldsättning av olika grad medför och att kartlägga de olika orsakerna till överskuldsättning. Båda uppdragen ska redovisas den 1 oktober 2013.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att regeringen med anledning av problemen kring överskuldsättning har initierat två utredningar som har fått i uppgift att utöver att se över möjligheten till skuldsanering närmare utreda och analysera orsaker och effekter av sådan skuldsättning samt förslå en strategi för att motverka överskuldsättning. Utskottet, som välkomnar dessa utredningar, har inte för avsikt att ta några särskilda initiativ som föregriper utredningarna. Med detta avstyrker utskottet motionerna 2011/12:C275 (KD) yrkande 2 och 2011/12:C369 (S) yrkande 3.

Nivåer på räntor och avgifter vid indrivning m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår tre motionsyrkanden om nivåer på räntor och avgifter vid indrivning, om privat indrivning och om inkassoföretags fakturahantering. Utskottet avstyrker motionsyrkandena med hänvisning till dels den reglering om räntor och kostnader för inkassoåtgärder som redan finns, dels med hänsyn till att inkassoverksamhet är tillståndspliktig och att den som bedriver sådan verksamhet är skyldig att följa god inkassoverksamhet. Utskottet konstaterar också att inkassobranchen i allt väsentligt följer god inkassosed.

Jämför reservation 6 (SD).

Motionerna

I *motion 2011/12:Fi263* av Catharina Bråkenhielm (S) anförs att indrivningsföretag helt fritt kan sätta nivån på kravavgifter, administrationskostnader och ränta på kapitalskulder. Avgifterna är enligt motionären alltid betydligt högre än i andra sammanhang, och räntan sätts skyhögt. Ett naturligt steg för att säkra skyddet för den skuldsatta är enligt motionären att genom lag reglera indrivningsföretagens prissättning och uttag av avgifter gentemot den skuldsatta.

I *motion 2011/12:C275* av Annelie Enochson och Yvonne Andersson (båda KD) yrkande 3 föreslås att övertag av privata fordringar genom privat inkassoverksamhet omedelbart förbjuds. Det finns inget samhällsekonomiskt intresse av att privatpersoner ska starta fåmansföretag för att sko sig på de överskuldsatta. Sådan inkassoverksamhet bör enligt motionärerna endast få bedrivas i större börsnoterade aktiebolag, och inkassolagens tillståndskriterier bör därmed skärpas.

I *motion 2011/12:Fi301* av Johnny Skalin (SD) anförs att systemet med inkassoföretags faktureringar skulle kunna göras mer överskådligt och generellt om inkassoföretagen alltid måste ställa ut sina fakturor med 30 dagar till sista betalningsdag. Ett sådant krav borde enligt motionären kombineras med krav på att inkassokravet måste vara konsumenten till handa högst två dagar efter utställd faktura. Bevisbördan för att så har skett bör vidare enligt motionärerna läggas på inkassoföretaget.

Gällande rätt m.m.

Tillstånd och tillsyn

Inkassoverksamhet regleras i inkassolagen (1974:182). Bestämmelser för inkassoverksamhet finns även i inkassoförordningen (1981:956) samt i lagen (1981:739) och förordningen (1981:1057) om ersättning för inkasso-

kostnader m.m. Enligt 2 § inkassolagen får inkassoverksamhet, som avser indrivning av fordringar för annans räkning eller fordringar som har övertagits för indrivning, bedrivs endast efter tillstånd av Datainspektionen, med undantag för inkassoverksamhet som bedrivs av företag under Finansinspektionens tillsyn eller av advokater. Enligt 13 § samma lag utövar Datainspektionen tillsyn över efterlevanden av lagen. Inspektionens tillsyn omfattar dock inte verksamhet som bedrivs av företag under Finansinspektionens tillsyn eller av advokater.

Ränta och kostnader för inkassoåtgärder

Om borgenären och gäldenären i förväg har träffat ett avtal om ränta gäller detta. I sådana avtal brukar det stå att dröjsmålsränta ska betalas från förfallodagen med en viss procent. Om inget avtal har träffats i förväg gäller räntelagens (1975:635) regler. Räntelagen ger borgenären rätt att ta ut en årsränta som motsvarar Riksbankens referensränta plus åtta procent.

Frågor om ersättning för inkassokostnader regleras i lagen om ersättning för inkassokostnader m.m. Lagens regler är tvingande, dvs. borgenären får inte genom avtal utvidga gäldenärens skyldighet att ersätta kostnader. Storleken av de belopp som gäldenären kan bli skyldig att betala i kostnadsersättning regleras i förordningen om ersättning för inkassokostnader m.m. Lagen reglerar gäldenärens skyldighet att ersätta borgenärens kostnader för åtgärder som normalt ingår i det utomrättsliga förfarandet för indrivning av en förfallen fordran. Det rör sig bl.a. om betalningspåminnelser, inkassokrav och uppgörelser om amorteringsplaner. Det kan därför tillkomma kostnader för faktureringar, aviseringar och påminnelser som har skett före förfallodagen. Dessutom kan gäldenären bli ersättningsskyldig för vissa kostnader som uppkommer i samband med ansökan till Kronofogdemyndigheten eller till en domstol.

Krav på inkassoföretagens fakturering

Ett inkassoföretag ska enligt 5 § inkassolagen i samband med ett krav på betalning ange viss skälig tid inom vilken gäldenären har att betala frivilligt eller anmäla om han har någon invändning mot kravet. I förarbetena (prop. 1974:42) till lagen uttalades att vad som var skälig tid skulle utvecklas genom praxis och även genom Datainspektionens möjlighet att utfärda föreskrifter. Datainspektionen har utfärdat allmänna råd om tillämpningen av inkassolagen, i vilka bl.a. följande framgår om vad som ska anses vara skälig tid. Den tidsfrist som anges i inkassokravet bör inte vara kortare än åtta dagar räknat från den dag som kravet skickas, och fristen bör förlängas om annan postbefordran än normalbrev (A-post) används. Betalningsfristen bör också förlängas om postbefordran kan tänkas bli fördröjd på grund av att kravet har skickats i anslutning till en sammanhängande helgperiod. Vidare bör gäldenären ha minst fyra bankdagens frist att betala eller invända från det att denne kan antas ha tagit emot kravet. Ansökan

till Kronofogdemyndigheten eller domstol eller annan åtgärd bör inte göras tidigare än fyra dagar efter det att den tidsfrist som anges i inkassokravet har löpt ut.

Tidigare behandling

Utskottet har senast i betänkande 2010/11:FiU31 behandlat liknande motionsyrkanden som de som framställs i motion 2011/12:Fi263 och 2011/12:C275. Utskottet anförde då följande. Både Finansinspektionen och Datainspektionen har redovisat resultatet av sin tillsyn av inkassoföretag. Finansinspektionen konstaterar i sin rapport (Konsumentskyddet på finansmarknaden, 2009:10, s. 67) att inkassoverksamheten de senaste åren har genererat få klagomål jämfört med tidigare. Anledningen, enligt Finansinspektionen, är att allt färre företag har tillstånd hos Finansinspektionen att bedriva inkassoverksamhet. Finansinspektionen drar slutsatsen att för företagen under Finansinspektionens tillsyn sköts inkassoverksamheten i huvudsak på ett väl fungerande sätt. Datainspektionen konstaterar i sin årsredovisning för 2009 (s. 29) när det gäller inkassoverksamheten att branschen i allt väsentligt följer god inkassosed. Utskottet konstaterade – liksom vid tidigare behandling av liknande motionsyrkanden – att när det gäller ränta och kostnader för inkassoåtgärder är detta område noga reglerat i inkassolagen, och nivån på avgifter för exempelvis betalningspåminnelser och inkassokrav är också reglerad. Utskottet förutsatte, liksom tidigare, att regeringen följer utvecklingen på området och tar initiativ till att utreda behovet av ändringar i regelverket om och när det bedöms som nödvändigt.

Kompletterande upplysningar

Av Datainspektionens årsredovisning för 2011 (s. 30) framgår i likhet med för 2009 att inkassobranschen i allt väsentligt följer god inkassosed.

Utskottets ställningstagande

I likhet med vad utskottet har uttalat vid tidigare behandlingar av likalydande motionsyrkanden som i motion 2011/12:C275 konstaterar utskottet också denna gång att när det gäller ränta och kostnader för inkassoåtgärder m.m. är detta område noga reglerat. I fråga om rätten att bedriva inkassoverksamhet vill utskottet framhålla att sådan verksamhet är tillståndspliktig och att den som har sådant tillstånd också står under antingen Datainspektionens eller Finansinspektionens tillsyn.

Inkassoföretag är skyldiga att följa de regler som finns för verksamheten, vilket bl.a. innefattar att verksamheten ska bedrivas enligt god inkassosed. I detta ingår t.ex. att följa Datainspektionens allmänna råd om skäligheten vid utfärdande av inkassokrav. Något annat har inte framkommit än att inkassobranschen i allt väsentligt följer god inkassosed.

Någon anledning för utskottet att ta några särskilda initiativ med anledning av yrkandena i motionerna finns inte. Med hänsyn till detta avstyrker utskottet motionsyrkandena i 2011/12:Fi263 (S), 2011/12:C275 (KD) yrkande 3 och 2011/12:Fi301 (SD).

Förenkling av reglerna för viss dröjsmålsränta

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om förenklade regler om dröjsmålsränta inom det statliga och kommunala området. Utskottet framhåller att utgångspunkten bör vara att all reglering ska vara så tydlig, enkel och överskådlig som möjligt men att det ibland finns bakomliggande skäl som motiverar olika regleringar avseende till synes likartade situationer. Utskottet avstyrker motionen med hänvisning till det förslag till mer enhetliga ränteregler inom bl.a. socialförsäkringsområdet som för närvarande bereds inom Regeringskansliet.

Motionen

I *motion 2011/12:Fi214* av Jan Ertsborn (FP) anför motionären att den omständigheten att räntelagen (1975:635) inte omfattar offentliga fordringar har fått till följd att det krävs en särlagstiftning för fordringar på skatter och avgifter, återkrav från Försäkringskassan och arbetslöshetskassor m.fl. Det finns också många fordringar som inte löper med dröjsmålsräntor, såsom tv-avgifter, felparkeringsavgifter och studiemedelsavgifter. Till detta kommer ett antal fordringar från kommuner och landsting. För enskilda personer och företag innebär denna ordning med olika beräkningsgrunder m.m. att systemet blir svåröverskådligt och oftast nästintill obegripligt. Regeringen har i flera år haft som ambition att göra regelförenklingar. Detta är enligt motionären ett område som lämpar sig ypperligt för en sådan regelförenkling genom att en och samma beräkningsmodell läggs fast för dröjsmålsräntor för alla typer av fordringar.

Gällande rätt

Regler kring ränta och räntestorlek finns i dag bl.a. i socialförsäkringsbalken, skatteförfarandelagen (2011:1244), studiestödslagen (1999:1395) och lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Kompletterande upplysningar

I betänkandet Återkrav inom välfärdssystemen – förslag till lagstiftning (SOU 2009:6) framgår de grundläggande tankarna bakom dagens ränteregleringar inom såväl socialförsäkringsområdet som skatteområdet. De kan sammanfattas enligt följande. I fråga om statliga fordringar mot enskilda finns det ofta två olika grunder för att ta ut ränta. När det gäller försenade betalningar fungerar räntan som ett incitament för den betalningsskyldige att betala sin skuld (dröjsmålsränta). Därtill finns det i fråga om fordringar på grund av exempelvis beslut om anstånd eller överenskommelser om avbetalningsplan mellan en myndighet och en enskild anledning att påföra ränta för att anståndet eller avbetalningsplanen inte ska utgöra ett räntefritt lån. Denna senare ränta bör dock, med tanke på att syftet med anståndet eller avbetalningsplanen ofta är att möjliggöra en återbetalning, sättas lägre än dröjsmålsräntan.

I betänkandet Återkrav inom välfärdssystemen – förslag till lagstiftning föreslås enhetliga regler för ränta vid återkrav respektive avbetalning och anstånd för i det närmaste hela socialförsäkringsområdet samt ersättningar som betalas ut av Migrationsverket och kommunerna. Vidare föreslås i betänkandet att även reglerna kring ränta enligt studiestödssystemet förs in i samma lag. Enligt uppgift från Regeringskansliet (Finansdepartementet) är betänkandet för närvarande under beredning.

Utskottets ställningstagande

En utgångspunkt för all reglering bör enligt utskottet vara att den ska vara så tydlig, enkel och överskådlig som möjligt. De situationer som kan medföra att ränta aktualiseras inom det statliga området är emellertid ibland tämligen olika, något som också framgår av de överväganden som ligger till grund för de olika ränteregleringarna inom det statliga fordringsområdet. Utskottet noterar dock att det finns ett förslag som innebär enhetliga regler för ränta vid återkrav respektive avbetalning och anstånd för i det närmaste hela socialförsäkringsområdet samt ersättningar som betalas ut av Migrationsverket och kommunerna. Eftersom förslaget för närvarande bereds inom Regeringskansliet avser utskottet inte att ta några initiativ som föregriper detta arbete. Motion 2011/12:Fi214 (FP) avstyrks därför.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Lokala sparbanker m.m., punkt 2 (V)

av Ulla Andersson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om förbättrade möjligheter för sparbankerna. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Fi207 av Ulla Andersson m.fl. (V) yrkandena 1–3 och bifaller delvis motionerna

2011/12:Fi264 av Peter Jeppsson m.fl. (S) och

2011/12:Fi309 av Per Åsling m.fl. (C).

Ställningstagande

Vänsterpartiet menar att det är viktigt att öka konkurrensen på bankmarknaden. Ökad konkurrens förbättrar möjligheterna för inte minst små företag och hushåll utanför de större städerna. De lokala sparbankerna utgör en viktig resurs för den regionala utvecklingen. Deras förankring i lokalsamhället gör att sparbankerna har goda kunskaper om det samhälle, de företag och de människor som finns och verkar där. Eftersom sparbankerna i grunden går ut på att verka lokalt har de en unik kundkänedom genom en nära relation till de lokala företagen. Det är en oerhört viktig och basal kunskap för en bank som arbetar utifrån lokalsamhällets bästa. Att sparbankerna inte har möjlighet att dela ut vinster till aktieägare, utan i stället måste fondera vinsterna, innebär ökad trygghet för bankkunderna. Delar av det fonderade överskottet får sedan enbart användas för samhällsnyttiga ändamål som utvecklar regionen och lokalsamhället i långsiktigt hållbar riktning.

De lokala sparbankerna har en affärsomslutning på ca 500 miljarder kronor, ett samlat resultat på nästan 3 miljarder och ett soliditetstal på i snitt 20 procent. Det finns anledning att tro att fler lokala sparbanker kommer att utveckla samhället, bl.a. genom en klok långivning till lokala och regionala företag som leder till arbetstillfällen och därmed framtidstro för orten och regionen. I dag finns sparbanker enbart i cirka hälften av kommunerna inklusive ett antal filialer.

Vänsterpartiet menar att redan befintliga sparbanker ska kunna utvecklas och vill verka för att nya sparbanker ska kunna etableras. Det tar lång tid att bygga en bank och att grunda det kapital en stabil bank behöver. Det kan behövas möjligheter till statliga kreditgarantier eller uppstartslån i syfte att öka nyetableringen av sparbanker. Då skulle samtidigt sparbankernas roll och filosofi behöva preciseras, bl.a. att de inte får ägna sig åt det slag av riskfylld spekulering som de stora affärsbankerna gjort. Formerna för hur styrelseledamöter för sparbankerna utses kan också behöva ses över för att få en starkare styrning. På så sätt skulle vi kunna bidra till att de nya sparbankerna ges goda förutsättningar att växa sig starka. I jämförelse med de krisinsatser som de stora affärsbankerna har fått via statliga räddningspaket torde kreditgarantier eller uppstartslån till nya sparbanker vara både billigare och mindre riskabla.

Vänsterpartiet vill vidare stärka konkurrensneutraliteten och kundernas valmöjligheter på bankmarknaden. De små sparbankerna verkar i flera avseenden under samma lagstiftning som de stora affärsbankerna. Basel II- och III-reglerna innebär i princip att samma administrativa bördor i form av rapportering m.m. läggs på små lokala sparbanker som på de stora globala bankjättarna. Vi menar att denna ordning inte är rimlig och att den missgynnar små lokala sparbanker.

Vänsterpartiet har tagit del av utvecklingen av sparbanksrörelsen i Norge. I Norge har sparbankerna möjlighet att tillhandahålla s.k. egenkapitalbevis. Egenkapitalbevis är ett instrument som har viss likhet med aktier. Huvudprincipen är att egenkapitalbevisens kapitalandel läggs under samma regelverk som institutionens övriga kapital så att utdelningar, gåvor till allmännyttiga ändamål och avsättningar till sparbankens fond styrs av ett och samma regelverk. Skillnaden mot aktier ligger främst i äganderätten till bankens förmögenhet och inflytandet i bankens organ. Systemet med egenkapitalbevis kan vara värdefullt i såväl goda som dåliga tider. För att förebygga eller ta sig ur en kris kan ett kapitaltillskott via bevisen vara en avgörande faktor för att få en sparbank att överleva och fortsätta att vara en lokal utvecklingsmotor. I andra lägen kan bevisen bidra till en ökad kapitalmängd, vilket ger sparbanken större möjligheter att öka krediterna till de lokala kundgrupperna och därmed intäkterna. Man kan också säga att det kan vara ett skydd mot aktiebolagslagens avigsidor. I Norge har ordningen med egenkapitalbevis har fallit väl ut. Vänsterpartiet menar att Sverige, efter norsk modell, bör införa egenkapitalbevis i sparbankslagen (1987:619).

Regeringen har, efter otaliga initiativ från Vänsterpartiet, tillsatt en internutredning för att se över frågan om egenkapitalbevis för sparbanksrörelsen. Utredningens resultat skulle ha presenterats under våren 2011, men har ännu inte redovisats. Regeringen har under flera år hänvisat till att en utredning av egenkapitalbevis pågår, utan att kunna påvisa något konkret resul-

tat av denna. Med hänsyn till den avgörande betydelse som egenkapitalbevis kan ha för tillgången till kapital på landsbygden i framtiden anser Västerpartiet att detta är mycket otillfredsställande.

Mot bakgrund av det anförda bör regeringen återkomma dels med förslag om införande av egenkapitalbevis och förslag om finansiering av startkapital för bildande av nya sparbanker, dels tillsätta en utredning som ser över banklagstiftningen.

2. Affärs- och investmentbanker, punkt 4 (MP, V)

av Per Bolund (MP) och Ulla Andersson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om en legal uppdelning av bankernas olika verksamheter. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Fi234 av Valter Mutts och Annika Lillemets (båda MP).

Ställningstagande

Bankers ursprungliga affärsidé är in- och utlåning, något som ger trygghet åt sparare och kapital till investerare. Vid sidan av traditionella affärsbanker har med tiden investmentbanker kommit att spela en allt större roll. Investmentbanker fokuserar på handel med värdepapper och har visat stor kreativitet när det gäller att skapa finansiella innovationer. För dessa innovationer kan det ofta vara svårt att identifiera deras underliggande tillgångar och risker och därigenom bedöma deras egentliga värde.

Effekten av detta blev tydlig vid finanskrisen 2008. De svenska bankerna hade under en lång tid aggressivt jagat marknadsandelar i Baltikum. I denna jakt tog de stora risker i sin kreditgivning. Ett sådant risktagande hade möjliggjorts av alltför låga kapitaltäckningskrav och den både uttalade och implicita garanti som finns från staten om att inte låta stora banker gå i konkurs.

Uttalade eller implicita statliga garantier innebär en kraftig subvention av bankernas upplåningskostnader. Garantier fungerar också som incitament till ökat risktagande för bankerna genom den begränsning av ägaransvaret som garantierna innebär. Vidare innebär garantierna också att det inte finns någon större anledning för bankernas kreditgivare att ta reda på bankernas finansiella situation.

Den s.k. stabilitetsfond som ska täcka kostnaderna för infriande av statliga garantiättaganden finansieras delvis av bankerna genom den s.k. stabilitetsavgiften. Bankernas avgift motsvarar dock inte värdet på marknaden av den statliga garantin, och inte heller torde fonden utan stora kostnader för staten och därmed skattebetalarna räcka till att rädda de stora bankerna vid

en eventuell kris. Stabiliseringsavgiften är dessutom än så länge inte riskdifferenterad, vilket ytterligare bidrar till att uppmuntra och subventionera risktagande.

För att långsiktigt värna den finansiella stabiliteten och begränsa kostnaden för skattebetalarna i samband med en eventuell framtida kris bör en uppdelning av bankernas verksamhet mellan traditionell affärsverksamhet och investmentverksamhet övervägas. Den statliga bankgarantin bör rimligen endast omfatta affärsverksamheten.

I Storbritannien tillsatte finansministern 2010 en utredning, den s.k. Vick-erkommissionen, med uppdrag att se över banksektorn. Bakgrunden till utredningen var finanskrisens effekter på det brittiska banksystemet och att det hade visat sig vara mycket svårt att separera traditionell samhällsviktig verksamhet från investmentverksamhet när den brittiska staten under finanskrisen skulle fördela olika former av stöd till bankerna. Detta innebär att bankernas alla delar fick räddas, även de delar som inte ansågs samhällsviktiga, vilket blev mycket kostsamt. Bland annat mot denna bakgrund föreslår den brittiska utredningen i sin slutrapport från september 2011 ett slags separation (s.k. ringfencing) av bankernas verksamhet i dels traditionell bankverksamhet, dels investmentverksamhet. Tanken är att det statliga garantiåtagandet ska begränsas till att endast avse den traditionella bankverksamheten och inte investmentverksamheten.

Motsvarande idéer förs nu fram runt om i Europa och övriga världen. I USA, där det fram till 1999 fanns en sådan uppdelning mellan bankernas olika verksamhet genom den s.k. Glass-Steagall Act från 1933, menar flera bedömare att det är avskaffandet av denna uppdelning som lade grunden för dagens kris.

Regeringen bör därför tillsätta en utredning som ges i uppdrag att föreslå en ny lagstiftning som juridiskt tydligt separerar affärsbanker från investmentbanker och som begränsar den statliga bankgarantin till att endast omfatta affärsbankerna eftersom en sådan begränsning framstår som rimlig.

3. Fri flytträtt, punkt 6 (SD)

av Erik Almqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om flytträtt för pensionsförsäkringar oavsett när de tecknats. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:Fi283 av Karin Nilsson och Anders W Jonsson (båda C) och

2011/12:Sk424 av David Lång och Mikael Jansson (båda SD) yrkande 1 och

bifaller delvis motion

2011/12:Fi277 av Otto von Arnold och Anders Sellström (båda KD).

Ställningstagande

År 2005 fattades ett beslut om möjlighet att flytta en pensionsförsäkring från ett försäkringsbolag till ett annat. Detta gäller dock endast försäkringar som har tecknats efter det att beslutet fattades, inte de försäkringar som tecknats dessförinnan. Problemet är att många försäkringstagare därmed sitter fast i sina försäkringar utan möjlighet att flytta dem till ett annat bolag. Med en sådan begränsning av rörelsefriheten hämmas även konkurrensen och effektiviteten, vilket kan skada såväl den enskilde försäkringstagarens intressen som branschens trovärdighet.

Regeringen bör därför återkomma med förslag till lagstiftning som möjliggör en fri flytträtt för pensionsförsäkringar oavsett vid vilken tidpunkt försäkringen har tecknats.

4. Försäkringspremier och betalningsanmärkningar, punkt 7 (S, V)

av Fredrik Olovsson (S), Pia Nilsson (S), Jörgen Hellman (S), Marie Nordén (S), Ulla Andersson (V), Sven-Erik Bucht (S) och Maria Stenberg (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över försäkringsbolagens premiesättning i förhållande till personer med betalningsanmärkningar. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Fi239 av Hans Hoff (S).

Ställningstagande

Ett problem som drabbar många enskilda är försäkringspremier som höjs på grund av att försäkringstagaren har fått en betalningsanmärkning. Detta kan för den enskilde innebära stora premiehöjningar, även i fall där den drabbade kanske inte ens själv kan lastas för den uppkomna betalningsanmärkningen, t.ex. när han eller hon har fått en god man förordnad och betalningsanmärkningen har uppkommit på grund av ett förbiseende av denne. Det nuvarande regelverket medger att försäkringsbolagen beräknar sina premier med hänsyn till om försäkringstagaren har betalningsanmärkningar. Vissa bolag höjer premierna på grund av betalningsanmärkning hos försäkringstagaren, medan andra bolag inte gör det. De beräkningstekniska underlag som bolagen använder är dock inte offentligt tillgängliga för t.ex. en konsument som vill veta hur ett visst bolag sätter sina premier. Den

praxis som vissa försäkringsbolag tillämpar, där de låter premierna påverkas av om försäkringstagaren har betalningsanmärkningar, har fått stora negativa konsekvenser för enskilda som har drabbats av dramatiska premiehöjningar. Det rör sig också om en stor grupp människor som kan komma att påverkas i sin vardag genom kraftigt fördyrade försäkringar för t.ex. sina hem. Vi anser därför att det bör göras en översyn av hur försäkringsbolagen beräknar sina premier, och hur bruket att höja premier på grund av betalningsanmärkningar förhåller sig till konsumentskyddslagstiftningen. Enligt vår mening är det angeläget att undersöka dels huruvida bolagens beräkningsgrunder är utformade på ett sätt som inte drabbar personer med betalningsanmärkningar på ett orättvist sätt, dels hur premiesättningen förhåller sig till lagregler som t.ex. kravet på skälighet i 3 § första stycket lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden. Regeringen bör mot denna bakgrund tillsätta en utredning som ser över dessa frågor.

5. Kreditupplysningar, punkt 8 (SD)

av Erik Almqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om att regeringen bör återkomma med förslag till ändring av kreditupplysningslagen (1973:1173). Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Fi259 av Anders Åkesson (C) och

bifaller delvis motionerna

2011/12:Fi204 av Jan Ertsborn och Anita Brodén (båda FP),

2011/12:Fi217 av Lena Asplund (M),

2011/12:Fi245 av Lars-Axel Nordell (KD),

2011/12:Fi247 av Saila Quicklund och Eva Lohman (båda M),

2011/12:Fi257 av Lars Hjalmered och Hans Rothenberg (båda M),

2011/12:Fi262 av Jan Ericson (M) och

2011/12:Fi288 av Krister Hammarbergh (M).

Ställningstagande

Jag anser att det inte finns några bärande skäl till att behandla näringsidkare på annat sätt än fysiska personer som inte driver näring när det gäller kreditupplysningar. Enligt min mening bör reglerna om näringsidkare i 7 § kreditupplysningslagen (1973:1173) ändras så att samma regler gäller för näringsidkare som för fysiska personer som inte driver näringsverksamhet. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag till lagändring i enlighet med det anförda.

6. Nivåer på räntor och avgifter vid indrivning m.m., punkt 10 (SD)

av Erik Almqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om att regeringen bör återkomma med förslag till reglering av tidsfrister för inkassoföretagens betalningskrav. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Fi301 av Johnny Skalin (SD) och
avslår motionerna

2011/12:Fi263 av Catharina Bråkenhielm (S) och

2011/12:C275 av Annelie Enochson och Yvonne Andersson (båda KD)
yrkande 3.

Ställningstagande

Konsumenter har som regel en nackdel gentemot inkassoföretag i och med den legitimitet inkassoföretagen äger i rätten att driva in förfallna skulder. Systemet som sådant är naturligtvis legitimt i sig men skulle kunna göras mer överskådligt och generellt, och man skulle kunna utöka möjligheten att betalningar sker i tid genom att kräva att inkassoföretagen alltid måste ställa ut fakturor med 30 dagar till sista betalningsdatum. Detta borde dessutom kombineras med att inkassokravet måste vara konsumenten tillhanda högst två dagar efter utställd faktura och att bevisbördan för att så har skett läggs på indrivaren. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag till lagändringar i enlighet med det anförda.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011

2011/12:Fi204 av Jan Ertsborn och Anita Brodén (båda FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en ändring av reglerna i kreditupplysningslagen om näringsidkare.

2011/12:Fi207 av Ulla Andersson m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa egenkapitalbevis i den svenska sparbankslagen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag till finansiering av startkapital för att bilda nya sparbanker.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen snarast ska göra en översyn av banklagstiftningen.

2011/12:Fi214 av Jan Ertsborn (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra räntelagens bestämmelser om dröjsmålsräntans storlek tillämplig på alla typer av skulder.

2011/12:Fi217 av Lena Asplund (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ändringar i kreditupplysningslagen.

2011/12:Fi234 av Valter Mutt och Annika Lillemets (båda MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda en ny lagstiftning för den svenska banksektorn i syfte att separera affärsbanker från investmentbanker samt begränsa den statliga bankgarantin till de förra.

2011/12:Fi235 av Börje Vestlund (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att banklagen bör ändras så att alla får rätt till ett bankkonto för insättning, uttag och betalning.

2011/12:Fi239 av Hans Hoff (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att betalningsanmärkningar ej får leda till högre försäkringspremier.

2011/12:Fi245 av Lars-Axel Nordell (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en ändring av reglerna för näringsidkare i kreditupplysningslagen.

2011/12:Fi247 av Saila Quicklund och Eva Lohman (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kronofogdens handläggning av företagsärenden.

2011/12:Fi257 av Lars Hjälmered och Hans Rothenberg (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av lagstiftningen om kreditupplysning om företag.

2011/12:Fi259 av Anders Åkesson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över den svenska kreditupplysningsverksamheten avseende dess hantering av registrerade ansökningar om betalningsförsummelse gentemot näringsidkare.

2011/12:Fi260 av Anders Åkesson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utjämna risktagandet i företagande i alla delar av landet och åtgärda den skiftande kreditvärderingen.

2011/12:Fi262 av Jan Ericson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör överväga en översyn av kreditupplysningslagen.

2011/12:Fi263 av Catharina Bråkenhielm (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kontroll av räntenivåer och avgifter vid indrivningsverksamhet.

2011/12:Fi264 av Peter Jeppsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sparbankernas möjligheter att konkurrera på samma villkor som andra banker.

2011/12:Fi277 av Otto von Arnold och Anders Sellström (båda KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda fri flytträtt på spar- och försäkringsprodukter.

2011/12:Fi283 av Karin Nilsson och Anders W Jonsson (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om flytträtt för pensionsförsäkringar.

2011/12:Fi288 av Krister Hammarbergh (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en förändring i kreditupplysningslagen så att företag ges en möjlighet att kunna bemöta ett felaktigt krav som lämnats in till Kronofogdemyndigheten innan en uppgift får publiceras.

2011/12:Fi301 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inkassoföretags faktureringar.

2011/12:Fi303 av Valter Mutz m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta utreda hur en grön investeringsbank skulle kunna etableras i Sverige.

2011/12:Fi309 av Per Åsling m.fl. (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa möjligheten för de svenska sparbankerna att ta in externt kapital genom s.k. sparbanksaktier.

2011/12:Sk424 av David Lång och Mikael Jansson (båda SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en möjlighet att flytta pensionsförsäkringar.

2011/12:C275 av Annelie Enochson och Yvonne Andersson (båda KD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ändringar i kreditupplysningslagen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ändringar i inkassolagen.

2011/12:C369 av Fredrik Lundh Sammeli (S):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den som betalat av sin skuld ska vara befriad från betalningsanmärkningar.